

Preek 9 november 2008

ds. R. Koopmans, [e-mail](#), [Jozefkerk Assen](#)

[Openbaring 18:1-14](#)

[Openbaring 18:20-24](#)

[Openbaring 21:1-4](#)

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het is uit Openbaring dat we vanmorgen lazen. Openbaring, ontsluiting van het geheim, het mysterie van Gods handelen in de tijd. Een kijkje in wat er nu eigenlijk allemaal gebeurt, en wat ons nog te wachten staat. Maar voor ons is Openbaring een moeilijk boek. Een mysterie op zich. Verstaan wij wat wij lezen?

Openbaring 18. Een engel daalt uit de hemel en roept: "Gevallen, gevallen is Babylon, die grote stad!" God velt zijn oordeel over Babylon. Maar waar is Babylon, en wat betekent haar val voor ons?

Babylon is de hoofdstad van het Babylonische rijk, daar waar nu Irak is. Maar in de tijd dat Johannes de Openbaring ontvangt, bestaat Babylon al eeuwenlang niet meer. Het is symbooltaal, geheimtaal. De Openbaring staat er vol van.

De apostel Johannes is al heel oud als hij verbannen wordt naar het eiland Patmos. Men ziet hem als een gevaar voor de samenleving. Net als al die mensen die ze christenen noemen, volgelingen van Jezus Christus. Met hun geloof en manier van leven steken ze scherp af tegen hun omgeving. Ze gehoorzamen de overheid. Maar de keizer vereren als god, dát vertikken ze. Ze vereren een andere God, de God van Israël, de Vader van Jezus Christus. En dat neemt men hen niet in dank af. En zo lijden de gelovigen onder onrecht, hevige vervolgingen, ze zijn bang voor de toekomst, hun situatie lijkt zonder hoop.

Johannes lijkt uitgeschakeld als verbannene. Maar juist in die situatie ontvangt hij de Openbaring, een visioen, van God. Gods visie, Gods kijk op de zaak. Op verleden, heden en toekomst. En die openbaring is vol van hoop. Johannes moet er de zeven christelijke gemeenten in klein Azië mee bemoedigen. Hou vol. Het gaat allemaal voorbij. God wint! Jezus komt! Het komt goed!

En in dat kader, van "het komt goed", spreekt Openbaring 18 van een oordeel. Van Gods oordeel over Rome, de hoofdstad van het rijk. Johannes kan Rome natuurlijk niet noemen, dat loopt teveel in de gaten. Daarom: Babylon. Geheimtaal.

De lezers zullen het verstaan. Ze kennen de Schrift, dat wat wij het Oude Testament noemen. In Ezechiël velt God vonnis over de handelsstad Tyrus, in Jesaja over het grote Babel.

Gevallen is Babylon! Gevallen is Rome! Gods vonnis is geveld!

Het Rome van die tijd: de grote handelstad. Producten van overal vandaan werden er verhandeld. Machthebbers en handelslui werden er schatrijk van. Het Romeinse rijk gaf de volken veiligheid, gaf de mensen zekerheid, en heel veel welvaart. Als je maar in de pas liep, meedeed in het systeem. Als je maar boog voor de keizer, als je het spel maar meespeelde. Het was allemaal heel dubbel.

God prikt heen door deze schone schijn. Hij ziet de zonde van de samenleving, en het onrecht dat tot de hemel reikt. Hij kent de slachtoffers, de naamloze martelaren, bij duizenden. De handel, het heulen met de machtige keizer, de tomeloze welvaart, God ziet het als ontucht, als hoererij. Rome is een hoer met die ontucht pleegt, met de koningen en de handelaren. Ze waant zich onaantastbaar: "Ik zit hier als een koningin, mij kan niets gebeuren". God moet wel ingrijpen!

Maar eerst waarschuwt Hij zijn volk. Hij roept de zijnen toe:

"Ga weg uit die stad, mijn volk, zodat je geen deel hebt aan haar zonden en ontkomt aan de plagen die haar zullen treffen". Ga weg! Zoals ooit Lot en de zijnen weg moesten uit Sodom. De oproep aan de christenen van toen is duidelijk: hou vol in je afgezonderde positie, laat je niet in met Rome, hou vol want het komt goed.

Maar wij, in onze tijd? Wat is vandaag Babylon? Is dat aan te wijzen?

Sommigen weten het heel precies.

Babylon is de Roomse kerk, zei men vroeger. En ze trokken eruit weg.

Babylon is het communisme, vonden anderen. En ze bestreden het.

Babylon is de moderne tijd, zeggen de Amish, en ze rijden nog altijd in koetsen rond.

Babylon is het kapitalisme, zegt Bin Laden. En stuurt vliegtuigen de Twin Towers in en juicht om de val van de beurs.

Maar past het ons om het zo aan te wijzen? Weten we het zo precies?

Babylon is overal waar mensen zekerheid, veiligheid beloofd wordt, of welvaart, of onbepaalde vrijheid. Waar mensen verleid worden om daar hun kritische geweten, hun geloof voor in te leveren. Er is dus veel Babylon vandaag de dag. Hoe velen aanbidden ten diepste de Mammon, de god van het geld. Ze denken dat het vrijheid is, maar ze zijn er slaven van. Het gaat altijd ten koste van. En zo is het leven één grote schijnvertoning, dat afleidt van de ware God. Daarover gaat Gods oordeel.

Maar dan: "Ga weg uit die stad, mijn volk"...Kán dat wel?

Konden de christenen in die tijd het Romeinse rijk ontvluchten? Er waren helden die het deden, maar het kostte hun het leven. Martelaren, heiligen, profeten.

En wij? Kunnen wij weg uit het spel dat het leven is?

Ons leven: grote welvaart, en grote invloed over heel de wereld. We kopen en verkopen, we maken winst en dat wordt steeds meer. En we zijn daar heel erg aan gewend. Het is onze zekerheid, onze veiligheid, onze vrijheid ook. Niet dat macht op zich verkeerd is: een overheid moet er wezen. En geld is een middel om te bestaan. We leven van de handel, al eeuwenlang.

Maar tegelijk knaagt ons geweten, ons kritisch vermogen. Welvaart, macht, verslinter ik mij er niet aan? Leven we niet in een schone schijn? Zijn niet heel veel mensen het slachtoffer van onze manier van leven? Sterker nog: deelt iedereen in ons land wel in de welvaart? We vermoeden van niet en het maakt ons onrustig. We sluiten 't liefst onze ogen er voor, en vermaken ons met de grote show van de presidentsverkiezingen in Amerika. We spelen het spel mee. Het is heel dubbel en we weten het, maar we ontkomen er niet aan. Vluchten kan niet meer 'k zou niet weten hoe. Vluchten kan niet meer, 'k zou niet weten waar naar toe.

We kunnen niet weg uit de stad van dit leven!

Als Gods oordeel over deze vertoning gaat, dan is het voorbij, voorgoed voorbij. Gevallen, gevallen is Babylon, roept de engel! Haar schone schijn. Het is voorgoed voorbij. In één uur tijd. Maar in Openbaring wordt niet de val zelf breed wordt uitgemeten. Geen zich telkens herhalende tv beelden van de ineenstorting van de stad. Openbaring focust op de reactie van de mensen.

De koningen, de handelaren, de zeelieden, ze treuren, ze rouwen om het verlies. Wee, wee, grote stad!, roepen ze van een afstand. Als de sterke engel de stad als een molensteen in zee smijt, heffen ze een rouwklacht aan. Nooit meer de klank van lier en zang, bazuin en fluit. Nooit meer de bedrijvigheid van ieder ambacht, nooit meer het licht van je lamp, nooit meer feestgedruis, nooit meer je betovering. Het lijkt op woorden die wij uitspreken als er een geliefde gestorven is. Een litanie. Nooit meer...

Maar er is meer dan rouw alleen. Aan het slot wordt heel eerlijk gezegd: "maar ook vloeide in deze stad het bloed van profeten en heiligen, van al degenen die op aarde werden afgeslacht".

Babylon, de wereld waarin wij leven, biedt veel goeds: muziek, licht, feestgedruis, levendige handel. We worden erdoor betoverd, en leven vrij en blij. Maar altijd ten koste van. En daarom klinkt er ook een lofzang:

"Juich om haar, hemel, juich heiligen, apostelen en profeten! Het vonnis dat zij jullie had toebedacht, heeft God aan haar voltrokken!"

Als Babylon valt, dan is het feest in de hemel, voor heiligen, apostelen en profeten. Als God oordelen gaat. Als deze dubbele wereld ten val komt, wordt op aarde gerouwd, maar in de hemel heffen ze een lofzang aan.

Wat voor liedje zingen wij? Rouwklacht of lofgezang?

We moeten maar eerlijk zijn: als onze verworvenheden worden aangetast. Als men zegt dat we komend jaar iets minder zullen groeien, als jouw aandelen in waarde kelderen, roepen ook wij ach en wee. We verlangen naar Jezus' wederkomst, maar denken ook vaak: wacht nog maar een poosje. Het leven zo bevalt me nog best. In deze wereld is niets helemaal zuiver. Ook niet het gelovige mensenhart. Ons hart zou onverdeeld moeten kiezen voor de Heer, voor Jezus en zijn komst. Maar we hebben het zo goed. Als het voorbij zou zijn, we zouden het ook betreuren... De dubbelheid van de wereld zit ook in ons zelf.

En daarom: het moet allemaal komen van Gods kant.

De verlossing én het oordeel. Want dat hoort bij elkaar. Zonder oordeel geen verlossing.

Sommige mensen willen het woord oordeel niet horen, zeker niet in de kerk. Ze zijn er bang voor. Maar het is juist een bemoediging dat God oordeelt. Wij mensen kunnen en mogen niet oordelen, we zitten er immers middenin. Als we met één vinger wijzen, dan wijzen er immers altijd drie naar ons zelf. Daarom: gelukkig dat er een God is, die oordeelt over goed en kwaad, die vonnis wijst. We moeten er niet bang voor zijn, maar juist naar uitzien. Alles wat krom is buigt Hij recht. In deze wereld, en ook ons eigen hart. Dat doet pijn, want we zitten zo aan dingen vast. Het is een loutering, en we zullen moeten loslaten.

Dan is er ruimte voor verlossing. De verlossing kan ook niet van ons komen. Geen revolutie of geweld, noch mooie verkiezingsbeloften, noch ons terugtrekken uit de boze wereld brengt de nieuwe wereld ook maar iets dichterbij.

Verlossing komt alleen van boven. Van God. God brengt verlossing aan al die mensen die lijden, die slachtoffer zijn van de dubbelheid van het leven, en zijn we dat uiteindelijk niet allemaal. Want God grijpt in, van boven. Gelukkig dat er een God is! Dat is en lofzang waard.

Maar wanneer dan?

Het is allemaal voorgoed voorbij. Openbaring presenteert het als een voldongen feit. Johannes leefde onder de wrede keizer Domitianus. Maar wij weten dat na die keizer er nog veel meer, nog wredere keizers kwamen. Rome stortte helemaal niet ineen. Was de Openbaring dan een fopspeen? De bemoediging die Johannes ontving en doorgaf een fata morgana? Heeft God zich dan vergist?

Johannes de Doper vroeg het al, in de gevangenis: bent U het die komen zou, of moeten we wachten op een ander?

En ook wij zitten nog altijd met deze vraag: hoelang nog duurt het tot God ingrijpt en oordeelt, tot Jezus terugkomt, tot het allemaal goed komt?

Aan deze vraag lijdt heel de Bijbel. En dat is er een teken van dat we de Bijbel niet als een simpel draaiboek van de geschiedenis moeten zien. Ook het boek Openbaring niet. Niemand weet de dag, of het uur, dat het gebeuren zal. Niemand kan het voorspellen, of het aanwijzen. God heeft zijn eigen agenda. Ons wordt hooguit een blik gegund. Een visioen. Een glimp vangen wij op.

Opdat we het niet van Rome verwachten. Niet van New York, Moskou of Peking. Niet van Den Haag. Niet van Mekka, maar ook niet van het aardse Jeruzalem.

Niet van deze wereld, maar aan het einde van deze wereld. Niet in deze tijd. Maar aan het einde van de tijd. Het is iets van de overzij.

Onze verlossing komt van God, en een hemels Jeruzalem zal onze stad, ons leven zijn.

Het nieuwe Jeruzalem komt neerdalen uit de hemel, bij God vandaan. Het komt op de aarde. Dan worden hemel en aarde nieuw, en één.

De heilige stad is niet opgetuigd als een hoer, maar versierd als een bruid. Het nieuwe leven kent geen onreinheid en geen dubbelheid, maar alleen zuiverheid. Daar is niet het geld, maar God koning. Geen afstand, geen schone schijn, maar nabije werkelijkheid. We zullen zijn volken zijn en Hij zal onze God zijn. Hij zal bij ons wonen.

Alles wat er eerst was is voorgoed voorbij. En daar wordt niet om getreurd: de tranen wist Hij uit onze ogen. Het is één en al lofzang, een groot feest.

Die belofte blijft. Het komt, hoe dan ook, op Gods tijd. Dat het onze vreugde is dit te weten. God heeft zich niet vergist. Zijn Woord houdt eeuwig stand.

Amen.